

УДК 338.24:621.311:351.746.1

Валінкевич Наталія Василівна

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки,
підприємництва та туризму
Поліський національний університет
ORCID: 0000-0001-8804-868X*

Ахромкін Євген Михайлович

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри національної
безпеки, публічного управління
та адміністрування
Державний університет
«Житомирська політехніка»
ORCID: 0000-0003-4420-6265*

Ткаченко Наталія Ернстівна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри публічного управління,
менеджменту та маркетингу
Східноукраїнський національний
університет імені Володимира Даля
ORCID: 0000-0001-7709-1535*

<https://doi.org/10.25313/3083-7782-2026-5-84>

СТРАТЕГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Анотація. Вступ. Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується зростанням геополітичної нестабільності, посиленням конкуренції за енергетичні ресурси, прискоренням процесів цифровізації та переходом до низьковуглецевої моделі господарювання. За таких умов електроенергетика перетворюється не лише на базову галузь національної економіки, а й на один із стратегічних чинників забезпечення національної безпеки держави. Стійке функціонування електроенергетичного комплексу визначає рівень економічної стабільності, обороноздатності, соціальної безпеки та конкурентоспроможності країни, формуючи необхідні передумови для її сталого розвитку.

Для України питання розвитку електроенергетики набули особливої актуальності в умовах повномасштабної військової агресії Російської Федерації, що супроводжується систематичними атаками на об'єкти енергетичної інфраструктури. Руйнування генеруючих потужностей, пошкодження магістральних мереж, зростання ризиків для енергопостачання населення та підприємств засвідчили критичну важливість формування ефективної системи стратегічного управління електроенергетичним сектором. Водночас процеси післявоєнного відновлення потребують не лише відбудови пошкоджених об'єктів, а й трансформації моделі розвитку електроенергетики, орієнтованої на підвищення енергетичної стійкості, диверсифікацію джерел енергії, інтеграцію відновлюваної енергетики та впровадження сучасних управлінських механізмів.

У контексті національної безпеки електроенергетика виступає складною соціально-економічною системою, ефективність функціонування якої залежить від якості стратегічного менеджменту. Саме стратегічний менеджмент забезпечує формування довгострокових цілей розвитку галузі, визначення пріоритетів інвестиційної політики, управління ризиками, координацію діяльності суб'єктів енергетичного ринку та адаптацію до зовнішніх і внутрішніх викликів. Від ефективності управлінських рішень у сфері електроенергетики значною мірою залежить здатність держави гарантувати енергетичну безпеку, підтримувати безперервність функціонування критичної інфраструктури та забезпечувати належний рівень соціально-економічного розвитку.

Проблематика стратегічного управління розвитком електроенергетики перебуває в центрі уваги багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців. Значний внесок у дослідження питань енергетичної безпеки, управління енергетичними системами, сталого розвитку та державної політики в енергетичній сфері зробили представники економічної, управлінської та безпекової науки. Разом із тим сучасні виклики, пов'язані з воєнними загрозами, трансформацією енергетичних ринків, декарбонізацією економіки та необхідністю інтеграції України до європейського енергетичного простору, потребують подальшого розвитку теоретичних і прикладних засад стратегічного менеджменту електроенергетики як складової системи забезпечення національної безпеки.

У зв'язку з цим особливої наукової та практичної значущості набуває дослідження стратегічного менеджменту розвитку електроенергетики України через призму безпекового підходу, що

Copyright © The Author(s).

This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

передбачає комплементарне врахування економічних, організаційних, технологічних, інституційних та соціальних чинників. Формалізація моделі стратегічного управління галуззю має сприяти зміцненню енергетичної незалежності держави, підвищенню стійкості критичної інфраструктури та створенню передумов для довгострокового економічного зростання.

Метою статті є узагальнення теоретичних засад та формалізація моделі стратегічного менеджменту розвитку електроенергетики України в системі національної безпеки держави.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження слугували нормативно-правові акти щодо розвитку електроенергетики України в системі національної безпеки держави, а також праці вітчизняних і зарубіжних авторів, присвячені стратегічному менеджменту розвитку електроенергетики України в цьому контексті.

У процесі дослідження використано такі наукові методи: узагальнення – для уточнення теоретичних засад стратегічного менеджменту розвитку електроенергетики; аналізу і синтезу – для виявлення взаємозв'язку між розвитком електроенергетичного сектору та складовими національної безпеки держави; системного підходу – для розгляду електроенергетики як цілісної багаторівневої системи, що функціонує під впливом економічних, технологічних, інституційних, інноваційних і безпекових чинників; моделювання – для формалізації моделі стратегічного менеджменту розвитку електроенергетики України в системі національної безпеки держави; логічного узагальнення результатів – для формулювання висновків.

Результати. У результаті дослідження узагальнено теоретичні засади стратегічного менеджменту розвитку електроенергетики України та формалізовано його модель у системі національної безпеки держави. Обґрунтовано, що стратегічний менеджмент у цій сфері доцільно розглядати як багаторівневу систему управління, спрямовану на узгодження економічних, безпекових, інституційних, технологічних та інноваційних механізмів розвитку електроенергетичного сектору з метою забезпечення енергетичної стійкості, захисту критичної інфраструктури та зміцнення національної безпеки.

Аргументовано, що модель стратегічного менеджменту розвитку електроенергетики України в системі національної безпеки держави має циклічний характер і охоплює п'ять взаємопов'язаних блоків: інституційний, економічний, безпековий, технологічний та інноваційний. Одним з результатів дослідження є формалізація моделі стратегічного менеджменту розвитку електроенергетики України в системі національної безпеки держави та її циклічного кола. Аргументована процес трансформації моделі стратегічного менеджменту розвитку електроенергетики України у межах реалізації Стратегії енергетичної безпеки України. Визначено, що трансформація моделі створює передумови для підвищення стійкості електроенергетичної системи, зниження вразливості до воєнних загроз, поглиблення інтеграції з європейським енергетичним простором і забезпечення довгострокового розвитку галузі на засадах енергетичної безпеки та національних інтересів держави.

Перспективи. У подальших наукових дослідженнях пропонується проведення моніторингу моделі стратегічного менеджменту розвитку електроенергетики України у межах реалізації Стратегії енергетичної безпеки України.

Ключові слова: стратегічний менеджмент, електроенергетика, стратегія, модель, національна та енергетична безпека.

Постановка проблеми. Електроенергетика є однією з базових галузей національної економіки, від стабільності функціонування якої залежить безперервність виробничих процесів, функціонування критичної інфраструктури, соціальної сфери та обороноздатності держави. В умовах глобальних трансформацій енергетичних ринків, посилення кліматичних викликів, переходу до низьковуглецевої економіки та стрімкого розвитку цифрових технологій питання забезпечення надійного функціонування електроенергетичного сектору набувають особливої актуальності. Для України ця проблематика має стратегічне значення, оскільки електроенергетика виступає не лише важливим сектором економіки, а й ключовим елементом системи національної безпеки держави.

Повномасштабна військова агресія Російської Федерації проти України суттєво загострила проблеми функціонування електроенергетичної системи. Масовані ракетні та дронів атаки на об'єкти генерації, передачі та розподілу електроенергії спричинили значні втрати енергетичної інфраструктури, зниження генеруючих потужностей, порушення енергопостачання населення та суб'єктів господарювання. У цих умовах особливої ваги набувають питання забезпечення енергетичної стійкості, відновлення пошкоджених об'єктів, диверсифікації джерел енергопостачання та формування ефективних механізмів стратегічного управління розвитком електроенергетики.

Водночас сучасна система управління електроенергетичним сектором потребує адаптації до нових безпекових реалій. Традиційні підходи до розвитку галузі, орієнтовані переважно на економічну ефективність, вже не повною мірою відповідають потребам забезпечення енергетичної та національної безпеки. Зростає необхідність переходу до стратегічного менеджменту, який передбачає комплексне врахування економічних, технологічних, інституційних, екологічних та безпекових чинників, здатних впливати на стійкість електроенергетичної системи в довгостроковій перспективі.

Особливого значення набуває також інтеграція українського електроенергетичного сектору до європейського енергетичного простору, розвиток відновлюваних джерел енергії, модернізація енергетичної інфраструктури та впровадження інноваційних управлінських рішень. Реалізація зазначених завдань вимагає формалізації та імплементації моделі стратегічного менеджменту, здатної забезпечити баланс між потребами економічного розвитку, енергетичної безпеки та національних інтересів держави.

У зв'язку з цим виникає необхідність поглиблення теоретичних і методичних засад стратегічного менеджменту розвитку електроенергетики України, а також визначення його ролі та місця в системі забезпечення національної безпеки держави. Наукове обґрунтування відповідних підходів є важливою передумовою формування ефективної державної політики у сфері енергетики та підвищення стійкості країни до сучасних екзогенних та ендогенних викликів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика стратегічного менеджменту розвитку електроенергетики в системі забезпечення національної безпеки держави перебуває у центрі уваги вітчизняних і зарубіжних науковців, оскільки сучасні безпекові виклики, трансформація енергетичних ринків та необхідність забезпечення стійкості критичної інфраструктури актуалізують питання формування ефективних механізмів управління енергетичним сектором.

Суттєвий внесок у дослідження енергетичної безпеки як складової національної безпеки зробив О.А. Шевченко, який проаналізував еволюцію підходів до забезпечення енергетичної безпеки у стратегіях національної безпеки України. Автор наголошує, що енергетична безпека виступає невід'ємним елементом економічної безпеки держави та потребує чіткого визначення стратегічних пріоритетів розвитку енергетичного сектору з урахуванням сучасних внутрішніх і зовнішніх загроз. Особливу увагу приділено питанням стійкості енергетичної системи, захисту критичної інфраструктури та інтеграції України до європейського енергетичного простору [1].

У контексті дослідження стратегічного управління підприємствами електроенергетики важливими є наукові праці Ірина Петрова, присвячені формуванню стратегій конкурентоспроможності та забезпеченню економічної безпеки електроенергетичних підприємств. Авторкою обґрунтовано взаємозв'язок між рівнем конкурентоспроможності та економічною захищеністю суб'єктів господарювання галузі, а також визначено необхідність адаптації стратегічного управління до умов нестабільного зовнішнього середовища та зростання безпекових ризиків [2].

Окремий напрям наукових досліджень пов'язаний із вивченням інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств електроенергетики. У працях І.Л. Петрової доведено, що низький рівень інноваційної активності, недостатня інвестиційна підтримка та високий ступінь монополізації енергетичного сектору стримують модернізацію галузі та негативно впливають на її економічну безпеку. У зв'язку з цим стратегічне управління інноваційно-інвестиційними процесами розглядається як необхідна умова підвищення стійкості електроенергетичної системи та забезпечення довгострокового розвитку [2].

Значний інтерес становлять дослідження, присвячені формуванню стратегічних векторів зміцнення енергетичної безпеки держави. Зокрема, Ігор Щуров акцентує увагу на необхідності впровадження ризикорієнтованого підходу до управління енергетичною сферою, врахування геополітичних загроз та забезпечення балансу між економічною ефективністю, енергетичною незалежністю і сталим розвитком [3].

Питання трансформації механізмів управління енергетичною безпекою в умовах геополітичної нестабільності досліджують також Леся Омельчук та Олена Хитра. У своїх роботах автори розглядають енергетичну безпеку як системоутворюючий елемент національної безпеки, що потребує інтеграції економічних, технологічних, екологічних та управлінських інструментів для забезпечення стійкого функціонування енергетичного сектору [4].

Продовжуючи аналіз сучасних наукових досліджень, доцільно відзначити праці, присвячені трансформації системи державного управління енергетичним сектором та формуванню нових підходів до забезпечення національної енергетичної безпеки в умовах зростання глобальних і внутрішніх викликів.

Так, у дослідженні О. Салюк-Кравченко розглядаються перспективи забезпечення національної енергетичної безпеки через реформування механізмів державного управління та адміністрування енергетичної сфери. Авторка наголошує, що сучасна система державного управління потребує переходу від переважно адміністративних підходів до стратегічно орієнтованої моделі управління, заснованої на принципах адаптивності, ризик-менеджменту, цифровізації та інтеграції до європейського енергетичного простору. Особлива увага приділяється необхідності підвищення інституційної спроможності органів державної влади щодо реагування на кризові ситуації в енергетичному секторі та забезпечення стійкості критичної енергетичної інфраструктури [5].

Важливе місце серед сучасних наукових досліджень займають праці, присвячені питанням енергетичної стійкості та безпеки в умовах воєнних загроз. У наукових розробках, представлених у репозитарії Харківського національного університету радіоелектроніки, акцентується увага на необхідності модернізації електроенергетичних систем, розвитку цифрових технологій управління енергетичною інфраструктурою та впровадження інтелектуальних мереж (Smart Grid). Автори підкреслюють, що цифрова трансформація електроенергетики сприяє підвищенню надійності функціонування енергетичних систем, оперативності управлінських рішень та зниженню ризиків виникнення кризових ситуацій в умовах зовнішніх загроз. Водночас зазначається, що розвиток цифрових технологій повинен супроводжуватися посиленням кібербезпеки об'єктів критичної інфраструктури [6].

Окремий напрям досліджень пов'язаний із розглядом електроенергетики як складової системи національної безпеки. Науковці підкреслюють, що сучасна енергетична політика має формуватися на засадах сталого розвитку, який поєднує економічні, технологічні, екологічні, інституційні та безпекові аспекти розвитку галузі. Відповідно, стратегічне управління електроенергетичним сектором повинно бути спрямоване не лише на досягнення економічної ефективності, а й на забезпечення належного рівня життєдіяльності суспільства [7].

Узагальнені результати аналізу літературних джерел представлені в таблиці 2.

Таблиця 1

Узагальнення наукових підходів до дослідження стратегічного менеджменту розвитку електроенергетики та забезпечення національної безпеки

Автор(и)	Напрямок дослідження	Основні результати дослідження	Наукова цінність для даного дослідження
Шевченко О.	Енергетична безпека в системі національної безпеки	Досліджено еволюцію підходів до забезпечення енергетичної безпеки України, визначено її роль у системі національної безпеки держави	Обґрунтовує необхідність розгляду електроенергетики як стратегічного елемента національної безпеки
Петрова І.	Інноваційно-інвестиційний розвиток електроенергетики	Визначено проблеми інвестиційного забезпечення та інноваційного розвитку підприємств галузі	Підкреслює значення модернізації та інвестицій для підвищення стійкості електроенергетики
Щуров І.	Стратегічні вектори зміцнення енергетичної безпеки	Розроблено підходи до управління ризиками та диверсифікації енергетичних ресурсів	Формує безпековий підхід до стратегічного розвитку електроенергетичного сектору
Омельчук Л., Хитра О.	Управління енергетичною безпекою держави	Досліджено механізми інтеграції економічних, екологічних та технологічних інструментів управління енергетикою	Підтверджує необхідність комплексного характеру стратегічного менеджменту
Салюк-Кравченко О.	Реформування механізмів державного управління енергетичною безпекою	Обґрунтовано необхідність переходу до стратегічно орієнтованої моделі державного управління енергетикою	Визначає інституційні засади стратегічного менеджменту розвитку електроенергетики
Колектив авторів (ХНУРЕ)	Цифровізація енергетичного сектору та Smart Grid	Висвітлено роль цифрових технологій та інтелектуальних мереж у забезпеченні стійкості енергосистем	Розкриває технологічні аспекти стратегічного розвитку електроенергетики
Диха В.	Відновлення та модернізація енергетичної інфраструктури на засадах сталого розвитку	Запропоновано напрями реконструкції енергетичного сектору на засадах сталого розвитку та енергоефективності	Формує основу для розроблення довгострокової стратегії розвитку електроенергетики України

Джерело: складено авторами на основі [1–7]

Узагальнення результатів аналізу літературних джерел свідчить, що науковці приділяють значну увагу питанням енергетичної безпеки, державного управління енергетичним сектором, конкурентоспроможності підприємств електроенергетики, цифровізації та післявоєнного відновлення інфраструктури. Водночас недостатньо дослідженими залишаються аналітико-прикладні аспекти моделі стратегічного менеджменту розвитку електроенергетики України в системі національної безпеки держави, що поєднувала б економічні, безпекові, інституційні, технологічні та інноваційні компоненти в єдину систему управління. Саме ця наукова прогалина зумовлює актуальність подальших досліджень у зазначеному напрямі.

Метою статті є узагальнення теоретичних засад та формалізація моделі стратегічного менеджменту розвитку електроенергетики України в системі національної безпеки держави.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження слугували нормативно-правові акти щодо розвитку електроенергетики України в системі національної безпеки держави, а також праці вітчизняних і зарубіжних авторів, присвячені стратегічному менеджменту розвитку електроенергетики України в цьому контексті.

У процесі дослідження використано такі наукові методи: узагальнення — для уточнення теоретичних засад стратегічного менеджменту розвитку електроенергетики; аналізу і синтезу — для виявлення взаємозв'язку між розвитком електроенергетичного сектору та складовими національної безпеки держави; системного підходу — для розгляду електроенергетики як цілісної багаторівневої системи, що функціонує під впливом економічних, технологічних, інституційних і безпекових чинників; моделювання — для фор-

малізації моделі стратегічного менеджменту розвитку електроенергетики України в системі національної безпеки держави; логічного узагальнення результатів — для формулювання висновків.

Виклад основного матеріалу. Модель стратегічного менеджменту розвитку електроенергетики України в системі національної безпеки держави це комплексна багаторівнева система стратегічного управління, що забезпечує узгодження економічних, безпекових, інституційних, технологічних та інноваційних механізмів розвитку електроенергетичного сектору з метою гарантування енергетичної стійкості, захисту критичної інфраструктури, підвищення конкурентоспроможності національної економіки та зміцнення національної безпеки держави в умовах внутрішніх і зовнішніх викликів. Її структуру доречно представити у вигляді п'яти взаємопов'язаних блоків, які мають циклічний характер, рис. 1.

Стратегічний менеджмент розвитку електроенергетики України в системі національної безпеки держави це цілеспрямований процес формування та реалізації управлінських рішень щодо забезпечення стійкого, безпечного, інноваційного та конкурентоспроможного функціонування електроенергетичного сектору шляхом інтеграції економічних, інституційних, технологічних і безпекових інструментів в єдину систему державного та корпоративного управління. Модель стратегічного менеджменту розвитку електроенергетики України в системі національної безпеки кореспондує зі Стратегією енергетичної безпеки України [8], яка визначає енергетичну безпеку як складову національної безпеки та орієнтована на сценарій «позитивної трансформації».

На рис. 2 представлено процес трансформації моделі стратегічного менеджменту розвитку електроенергетики України в системі національної безпеки держави у межах реалізації Стратегії енергетичної безпеки України.

Після повномасштабного вторгнення Російської Федерації модель стратегічного менеджменту розвитку електроенергетики України зазнала суттєвої трансформації. Її ключовим елементом стала розподілена (децентралізована) генерація, яка розглядається як основа формування «енергетичного щита» держави. Такий підхід передбачає відхід від домінування великих централізованих електростанцій і перехід до мережі малих джерел енергії, зокрема газової генерації (ГТУ, ГПУ, КГУ), об'єктів відновлюваної енергетики та систем накопичення енергії.

Архітектурно така модель має багаторівневий характер і поєднує централізовані та децентралізовані елементи енергосистеми, що дає змогу підвищити її гнучкість, адаптивність і стійкість до зовнішніх впливів. Основна мета цієї трансформації полягає в тому, щоб локальні пошкодження окремих об'єктів не призводили до системного колапсу всієї енергосистеми, а втрати могли компенсуватися за рахунок резервування, мережевої диверсифікації та територіального розосередження генеруючих потужностей. Додатковим підтвердженням інституційного закріплення цього підходу стало рішення Ради національної безпеки і оборони України у 2026 році, яким було затверджено план енергетичної стійкості регіонів із акцентом на захист інфраструктури, відновлення генеруючих потужностей та формування резервів обладнання і газу [9].

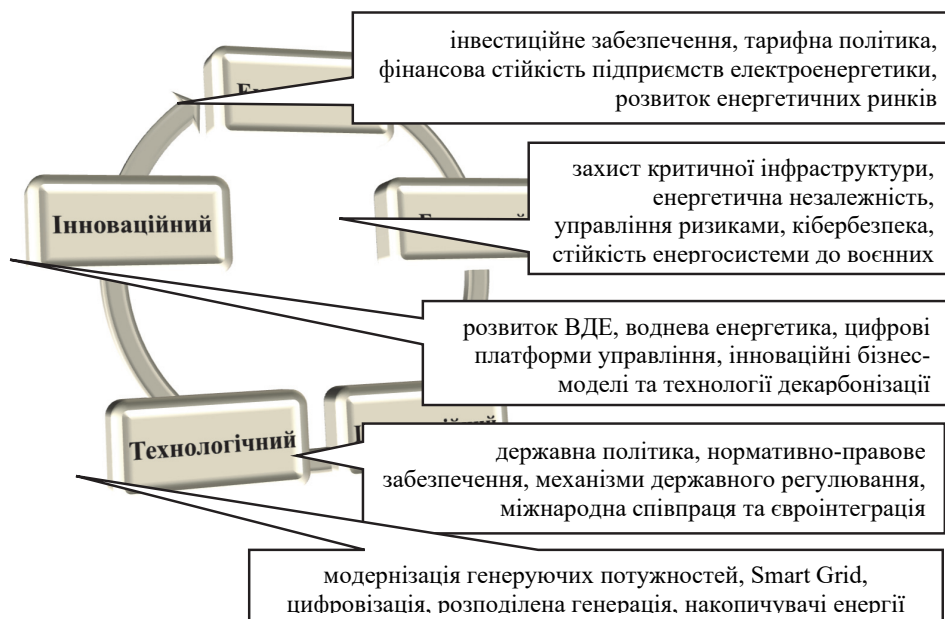

Рис. 1. Циклічне коло моделі стратегічного менеджменту розвитку електроенергетики України в системі національної безпеки держави

Джерело: складено авторами на основі [1–7]

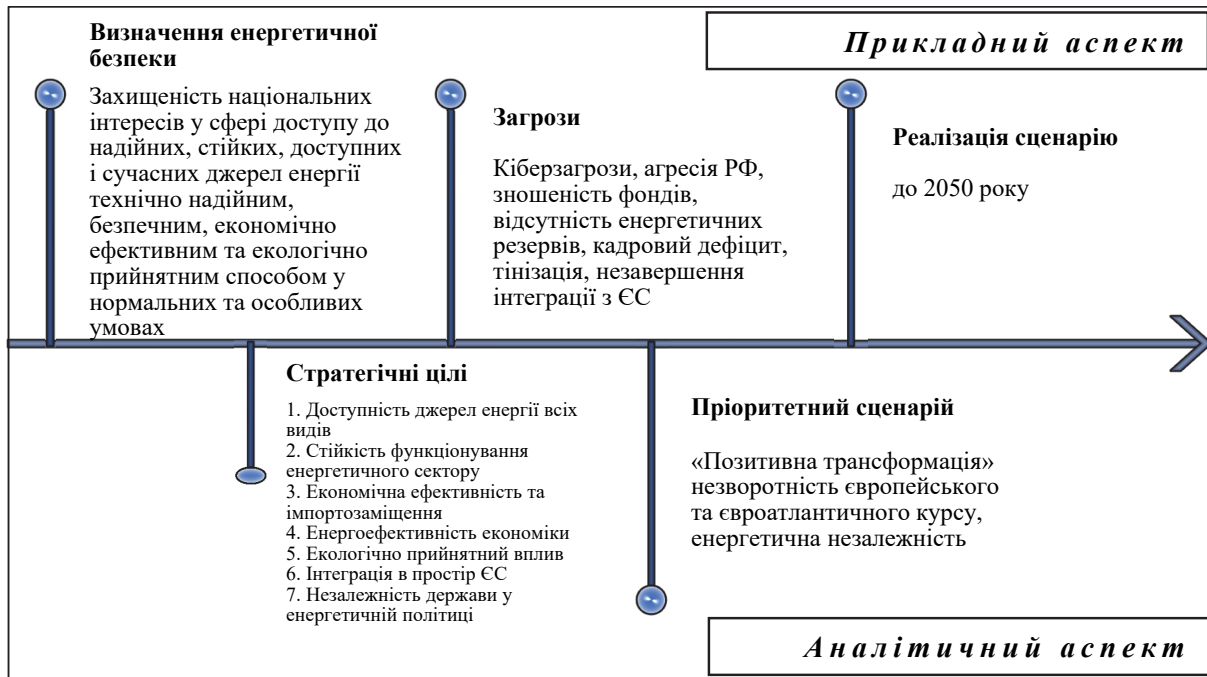

Рис. 2. Процес трансформації моделі стратегічного менеджменту розвитку електроенергетики України у межах реалізації Стратегії енергетичної безпеки України

Джерело: сформовано авторами на основі [8–9]

Часові орієнтири реалізації оновленої моделі визначаються стратегічними документами та практичними рішеннями державної енергетичної політики. Зокрема, Енергетична стратегія України до 2050 року закріплює курс на кліматичну нейтральність, модернізацію інфраструктури та повну інтеграцію з енергетичними ринками Європейського Союзу. Важливим етапом стало завершення синхронізації української енергосистеми з ENTSO-E, що суттєво розширило можливості для підвищення стійкості, балансування системи та поглиблення європейської інтеграції. Водночас уже у 2025 році розвиток розподіленої генерації було визначено одним із ключових пріоритетів державної політики в енергетичній сфері.

Висновки. За результатами проведених досліджень узагальнено теоретичні засади стратегічного менеджменту розвитку електроенергетики України та формалізовано його модель у системі національної безпеки держави. Ефективний розвиток електроенергетичного сектору потребує інтеграції економічних, інституційних, безпекових, технологічних та інноваційних механізмів у межах єдиної багаторівневої системи управління. А модель стратегічного менеджменту розвитку електроенергетики України в системі національної безпеки держави має циклічний характер і охоплює взаємопов'язані блоки, координація яких забезпечує підвищення енергетичної стійкості, захист критичної інфраструктури, зниження вразливості до воєнних загроз та адаптацію галузі до сучасних викликів. Розкрито, що трансформації моделі стратегічного менеджменту розвитку електроенергетики України відбувається у межах реалізації Стратегії енергетичної безпеки України. Подальші наукові дослідження мають бути спрямовані на перманентний моніторинг імплементації моделі стратегічного менеджменту розвитку електроенергетики України у межах реалізації Стратегії енергетичної безпеки України.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ВНЕСОК АВТОРІВ: Усі автори зробили внесок порівну.

ФІНАНСУВАННЯ: Автори не отримували фінансування для цього дослідження.

ЗАЯВА ПРО ДОСТУПНІСТЬ ДАНИХ: Не застосовується.

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ: Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Література

1. Шевченко О.А. Енергетична безпека як невід'ємний елемент забезпечення економічної безпеки держави в стратегіях національної безпеки України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2021. Вип. 67. С. 192–196. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2021.67.32>

2. Петрова І. Формування стратегії конкурентоспроможності для забезпечення економічної безпеки підприємства електроенергетики. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2023. № 2 (70). С. 44–52. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-70-44-52>
3. Щуров І. Енергетична безпека держави: концепція формування стратегічних векторів зміцнення. *Економіка і регіон*. 2022. № 4 (87). С. 136–142. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2022.4\(87\).2814](https://doi.org/10.26906/EiR.2022.4(87).2814)
4. Омельчук Л., Хитра О. Синергетичні аспекти трансформації механізмів управління енергетичною безпекою в умовах геополітичної нестабільності. *Університетські наукові записки*. 2024. № 4 (100). С. 20–42. DOI: <https://doi.org/10.37491/UNZ.100.2>
5. Салюк-Кравченко О. Перспективи забезпечення національної енергетичної безпеки: реформування механізмів державного управління та адміністрування. *Державне управління та політика*. 2025. № 9(13). DOI: <https://doi.org/10.70651/3041-2498/2025.9.08>
6. Полозова Т. В., Канунік Є. В., Матвєєва Д. А., Мурсалзаде З. Енергетична безпека України: формування механізму забезпечення. *Сталий економічний розвиток: інноваційні підходи та стратегічні перспективи*: колективна монографія / За заг. ред. д. е. н., проф. Т. В. Полозової; Харків: ХНУРЕ, 2024. С. 233–247. DOI: <https://doi.org/10.30837/EK.2024.020>
7. Диха В. В. Управління енергетичною безпекою України на засадах сталого розвитку: дис. ... д-ра філософії: 051 Економіка. Хмельницький, 2026. 300 с. URL: <https://elar.khmnmu.edu.ua/handle/123456789/21095> (дата звернення: 01.05.2026).
8. Про схвалення Стратегії енергетичної безпеки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 04 серп. 2021 р. № 907-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/Laws/show/907-2021-%D1%80> (дата звернення: 01.05.2026).
9. РНБО затвердила плани енергетичної стійкості регіонів України. *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. 2026. 3 берез. URL: <https://www.president.gov.ua/news/rnbo-zatverdila-plani-energetichnoyi-stijkosti-regioniv-ukra-103197> (дата звернення: 01.05.2026).

References

1. Shevchenko, O. A. (2021). Enerhetychna bezpeka yak nevidiemnyi element zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky derzhavy v stratehiiakh natsionalnoi bezpeky Ukrainy [Energy security as an integral element of ensuring the economic security of the state in Ukraine's national security strategies]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Pravo*, 67, 192–196. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2021.67.32> [in Ukrainian].
2. Petrova, I. (2023). Formuvannia stratehii konkurentospromozhnosti dlia zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva elektroenerhetyky [Formation of a competitiveness strategy for ensuring the economic security of an electric power enterprise]. *Veheni zapysky Universytetu "KROK"*, 2(70), 44–52. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-70-44-52> [in Ukrainian].
3. Shchurov, I. (2022). Enerhetychna bezpeka derzhavy: kontseptsiiia formuvannia stratehichnykh vektoriv zmitsnennia [State energy security: Concept of forming strategic vectors of strengthening]. *Ekonomika i rehion*, 4(87), 136–142. [https://doi.org/10.26906/EiR.2022.4\(87\).2814](https://doi.org/10.26906/EiR.2022.4(87).2814) [in Ukrainian].
4. Omelchuk, L., & Khytra, O. (2024). Synerhetychni aspekty transformatsii mekhanizmiv upravlinnia enerhetychnoiu bezpekoiu v umovakh heopolitychnoi nestabilnosti [Synergetic aspects of transformation of energy security management mechanisms under geopolitical instability]. *Universytetski naukovyi zapysky*, 4(100), 20–42. <https://doi.org/10.37491/UNZ.100.2> [in Ukrainian].
5. Saliuk-Kravchenko, O. (2025). Perspektyvy zabezpechennia natsionalnoi enerhetychnoi bezpeky: reformuvannia mekhanizmiv derzhavnogo upravlinnia ta administruvannia [Prospects for ensuring national energy security: Reform of public administration and governance mechanisms]. *Derzhavne upravlinnia ta polityka*, 9(13). <https://doi.org/10.70651/3041-2498/2025.9.08> [in Ukrainian].
6. Polozova, T. V., Kanunyk, Ye. V., Matvieieva, D. A., & Mursalzade, Z. (2024). Enerhetychna bezpeka Ukrainy: formuvannia mekhanizmu zabezpechennia [Energy security of Ukraine: Formation of a security mechanism]. In T. V. Polozova (Ed.), *Stalyi ekonomichnyi rozvytok: innovatsiini pidkhody ta stratehichni perspektyvy* (pp. 233–247). Kharkiv: KhNUR E. <https://doi.org/10.30837/EK.2024.020> [in Ukrainian].
7. Dykha, V. V. (2026). *Upravlinnia enerhetychnoiu bezpekoiu Ukrainy na zasadakh staloho rozvytku* [Management of Ukraine's energy security based on sustainable development principles] (Doctoral dissertation). Khmelnytskyi. Retrieved from <https://elar.khmnmu.edu.ua/handle/123456789/21095> [in Ukrainian].
8. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2021). *Pro skhvalennia Stratehii enerhetychnoi bezpeky* [On approval of the Energy Security Strategy], Order No. 907-r. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/Laws/show/907-2021-%D1%80>
9. Office of the President of Ukraine. (2026, March 3). RNBO zatverdyla plany enerhetychnoi stijkosti rehioniv Ukrainy [The NSDC approved regional energy resilience plans]. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/news/rnbo-zatverdila-plani-energetichnoyi-stijkosti-regioniv-ukra-103197> [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 02.05.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 26.05.2026

Дата публікації: 31.05.2026

Valinkevych Natalia

*Doctor of Economics, Professor,
Head of the Department of Economics,
Entrepreneurship and Tourism
Polissya National University*

Akhromkin Evgeny

*Doctor of Economics, Professor,
Professor of the Department of National
Security,
Public Administration and Administration
Zhytomyr Polytechnic State University*

Tkachenko Nataliia

*PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of
Public Administration, Management and
Marketing
Volodymyr Dahl East Ukrainian National
University*

STRATEGIC MANAGEMENT OF THE DEVELOPMENT OF UKRAINE'S ELECTRIC POWER INDUSTRY WITHIN THE NATIONAL SECURITY SYSTEM OF THE STATE

Summary. The current stage of global economic development is characterized by growing geopolitical instability, intensified competition for energy resources, accelerated digitalization processes, and the transition toward a low-carbon economic model. Under these conditions, the electricity sector is becoming not only a fundamental branch of the national economy but also one of the key strategic factors in ensuring national security. The stable functioning of the electric power complex determines the level of economic stability, defense capability, social security, and national competitiveness, thereby creating the necessary prerequisites for sustainable development.

For Ukraine, issues related to the development of the electricity sector have become particularly relevant in the context of the full-scale military aggression of the Russian Federation, accompanied by systematic attacks on energy infrastructure facilities. The destruction of generation capacities, damage to transmission networks, and increasing risks to electricity supply for households and businesses have demonstrated the critical importance of establishing an effective system of strategic management in the electricity sector. At the same time, post-war reconstruction requires not only the restoration of damaged facilities but also the transformation of the electricity sector development model toward greater energy resilience, diversification of energy sources, integration of renewable energy, and implementation of modern management mechanisms.

Within the framework of national security, the electricity sector represents a complex socio-economic system whose effectiveness depends largely on the quality of strategic management. Strategic management ensures the formulation of long-term development goals, the determination of investment policy priorities, risk management, coordination among energy market participants, and adaptation to external and internal challenges. The effectiveness of managerial decisions in the electricity sector significantly influences the state's ability to guarantee energy security, maintain the uninterrupted functioning of critical infrastructure, and ensure an adequate level of socio-economic development.

The issue of strategic management of electricity sector development has attracted considerable attention from both domestic and international scholars. Significant contributions to the study of energy security, energy systems management, sustainable development, and public policy in the energy sector have been made by researchers in economics, management, and security studies. However, contemporary challenges associated with military threats, energy market transformations, economic decarbonization, and Ukraine's integration into the European energy space require further development of both theoretical and practical foundations of strategic management in the electricity sector as a component of the national security system.

In this regard, the study of strategic management of Ukraine's electricity sector development through the prism of a security-oriented

approach gains particular scientific and practical significance. Such an approach involves the complementary consideration of economic, organizational, technological, institutional, and social factors. The formalization of a strategic management model for the sector should contribute to strengthening the country's energy independence, enhancing the resilience of critical infrastructure, and creating conditions for long-term economic growth.

The purpose of the article is to generalize the theoretical foundations and formalize a strategic management model for the development of Ukraine's electricity sector within the national security system.

Materials and Methods. The research materials included regulatory and legal acts concerning the development of Ukraine's electricity sector within the national security system, as well as scientific works by Ukrainian and foreign scholars devoted to strategic management of electricity sector development in this context.

The study employed the following scientific methods: generalization – to clarify the theoretical foundations of strategic management of electricity sector development; analysis and synthesis – to identify the relationship between the development of the electricity sector and the components of national security; a systems approach – to examine the electricity sector as an integrated multi-level system operating under the influence of economic, technological, institutional, innovative, and security factors; modeling – to formalize a strategic management model for the development of Ukraine's electricity sector within the national security system; and logical generalization of results – to formulate conclusions.

Results. The study generalized the theoretical foundations of strategic management of Ukraine's electricity sector development and formalized its model within the national security system. It was substantiated that strategic management in this field should be considered a multi-level management system aimed at coordinating economic, security, institutional, technological, and innovative mechanisms of electricity sector development in order to ensure energy resilience, protect critical infrastructure, and strengthen national security.

It was argued that the strategic management model for the development of Ukraine's electricity sector within the national security system has a cyclical nature and encompasses five interconnected blocks: institutional, economic, security, technological, and innovative. A separate result of the study is the formalization of the strategic management model and its cyclical framework. The process of transforming the strategic management model of Ukraine's electricity sector within the implementation of the Energy Security Strategy of Ukraine was substantiated. It was determined that this transformation creates prerequisites for increasing the resilience of the electricity system, reducing vulnerability to military threats, deepening integration into the European energy space, and ensuring the long-term development of the sector based on the principles of energy security and the national interests of the state.

Prospects. Future research should focus on monitoring the strategic management model for the development of Ukraine's electricity sector within the framework of implementing the Energy Security Strategy of Ukraine.

Key words: strategic management, electricity sector, strategy, model, national security, energy security.